

*Л. В. Савенкова,
к. пед. н., директор наукової бібліотеки НПУ
імені М. П. Драгоманова*

АНАЛІЗ КОНТЕНТУ ВЕБ-САЙТІВ БІБЛІОТЕК ПЕДАГОГІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТІВ УКРАЇНИ 2010 РОКУ

У статті розглянуто сучасний стан представлення бібліотек вищих навчальних педагогічних закладів України в Інтернеті, проаналізовано рівень організації веб-сайтів цих бібліотек, зокрема розглянуто сайти Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського, Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка, Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Державної науково-педагогічної бібліотеки імені В. О. Сухомлинського та низки інших, відзначено переваги і недоліки у побудові та підтримці сайтів.

Ключові слова: веб-сайт навчального закладу, електронний каталог, сторінка, рубрика.

В умовах інформатизації вищої школи та курсу на відкриту освіту для бібліотек вищих навчальних педагогічних закладів – ресурсних центрів освітньої і наукової діяльності ВНЗ – представництво у всесвітній мережі є не тільки важливим, але й принциповим. У розробку і підтримку веб-сайту вкладаються значні ресурси, тому природним є прагнення керівництва установи знати, наскільки ефективними є їхні вкладення, яким є зиск від витрат на створення і просування сайту [1].

У найзагальнішому розумінні ефективність веб-сайту тим вища, чим більша кількість користувачів відвідує сайт. Однак для точнішої оцінки необхідно проводити детальніші дослідження. У професійній вітчизняній та зарубіжній літературі з бібліотечно-інформаційного забезпечення наявна значна кількість публікацій, присвячених аналізу сайтів різних бібліотек. Такий аналіз проводиться переважно на базі електронних ресурсів, розміщених в Інтернеті.

Аналіз веб-сайтів бібліотек вищих педагогічних закладів України 2010 р., представлених в Інтернеті, був проведений на основі даних пошукових систем при безпосередньому перегляді. Загальними критеріями їх оцінювання були визначені такі: інформативне наповнення, наявність/відсутність попередньої інформації, зручність пересування по сторінках сайту, зручність пошуку за базами даних, надійність і значимість сайту як джерела інформації, стабільність інформаційних ресурсів, оперативність відновлення інформації, наявність служби зворотного зв'язку, мови представлення, додаткові можливості для користувача, наявність лічильників відвідувань [2].

Сайт бібліотеки Бердянського державного педагогічного університету (<http://www.bdpu.org/Library>) надає коротку текстову інформацію про бібліотеку та режим її роботи. У меню «Навігація» представлені розділи, які містять переважно або текстову інформацію, або бібліографічні списки літератури: «Нові надходження», «Наукові праці викладачів» (2008 р.), «Дарування» тощо. Інтерфейс небагатьох сторінок, представлених на сайті, доволі зручний, вдало підібрані шрифти і кольори. Електронний каталог не представлений, зворотного зв'язку з користувачами немає. Сайт одномовний.

Відомо, що одна справа – створити сайт і зовсім інша – підтримувати його в актуальному стані. Бібліотека Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (http://www.vspu.edu.ua/web_bibl/index.html) постійно експериментує з побудовою власного сайту. Фахівці, які працюють над даним ресурсом, перебувають у постійному пошуку кращих можливостей представлення бібліотеки університету в мережі. Доволі детально представлено попередні відомості для читачів про бібліотеку. У розділах меню – переважно текстова інформація та бібліографічні списки літератури. Про організацію і ведення локального електронного каталогу подано детальну інформацію, однак веб-каталог не представлено. Відсутність пошуку за базами даних бібліотека намагається компенсувати бібліографічними списками: нових надходжень книг, статей із періодичних видань за розділами знань, передплачених періодичних видань тощо. Інформативним є розділ «Інтернет-посилання», в якому зібрані різноманітні посилання на електронні бібліотеки та інші повнотекстові матеріали, розміщені у мережі. У розділі «Інформаційна сторінка» читач може ознайомитися з віртуальними книжковими виставками, а також знайти іншу, цікаву для себе інформацію. Встановлено лічильник відвідувань, що дає змогу відстежувати кількість звернень. Сайт одномовний, служби зворотного зв'язку немає.

Сайт бібліотеки Глухівського державного педагогічного університету імені Олександра Довженка (<http://lib.gdpu.sumy.ua/>) створено нещодавно, але він впевнено посів своє місце серед інших сайтів бібліотек педагогічних університетів. Звичайно, на сайті представлена попередня інформація. На жаль, у розділі меню «Пошук» не подається пояснення, за якими саме ресурсами здійснюються пошукові операції. У «Корисних посиланнях» відомостей дуже мало, однак зрозуміло, що бібліотека працює над даною сторінкою. Бази даних електронного каталогу не представлені. Сайт одномовний, служби зворотного зв'язку та лічильника відвідувань немає.

На сайті Дрогобицького педагогічного університету імені Івана Франка (<http://www.drohobych.net/ddpu/biblioteka/index.shtml>) інформація про бібліотеку, як і два роки тому, представлена у вигляді короткої текстової довідки. Новими на сторінці бібліотеки є декілька гіпертекстових посилань на бібліографічні списки: «Електронні видання» (141 найменування), «Рідкісні видання» (1220 найменувань), «Періодичні видання», а також тексти «Положення про бібліотеку» та «Правила користування бібліотекою».

Аналогічно представлена інформація про бібліотеку і на сайті (<http://www.zu.edu.ua/library.html>) Житомирського педагогічного університету імені Івана Франка – лише короткою текстовою довідкою про бібліотеку.

Сайт бібліотеки Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка (<http://www.kpnu.edu.ua/content/category/6/27/59/>) у попередній інформації представляє кожен відділ бібліотеки. Користування сторінками сайту є доволі зручним. У меню наявні розділи, які можуть бути корисними не лише для читачів бібліотеки, а й для бібліотечних фахівців (наприклад, «Обмінний фонд»). Розділ «Інформаційні ресурси» містить коротку текстову довідку, цікаві посилання на ресурси мережі, однак посилань на бібліотеки ВНЗ вкрай мало, і вони, на нашу думку, не є профільними для педагогічного університету. Сайт одномовний, зворотного зв'язку і лічильника відвідувань немає.

Кіровоградський державний педагогічний університет імені Володимира Винниченка у структурі свого сайту має сторінку «Бібліотека рідкісної книги», яка є стабільною протягом двох років, однак про бібліотеку університету ніякої інформації не знайдено.

Сайт Київського університету імені Бориса Грінченка (http://www.kmpu.edu.ua/index.php?option=com_content&view=category&id=394:2010-02-24-15-34-25&Itemid=1458) вміщує посилання на сторінки, які відображають інформацію про бібліотеку, її структуру, правила користування, масові заходи, віртуальну книжкову виставку, тобто виставку надходжень до фонду бібліотеки. На «Сторінці читача» подано інформацію про те, що для потреб користувачів працює спеціальний сервер, з якого можна завантажити електронні версії підручників. Позитивне враження складається від інформації та форми її подання у розділі «Акція «Подаруй бібліотеці книгу». Електронний каталог не представлений, сайт одномовний, зворотного зв'язку і лічильника відвідувань немає.

На першій сторінці сайту Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (<http://lib.mdpu.org.ua>) є посилання на бібліотеку з переліком представлених сторінок, серед яких: коротка історія бібліотеки, структура, інформаційна сторінка (витяг з правил користування бібліотекою), оголошення, бібліографічний покажчик праць викладачів, перелік електронних видань тощо. Посилання з однорівневого меню на інформацію у вигляді коротких текстів та бібліографічних списків літератури – лише у розділі, в якому представлено друковані праці викладачів, сторінка структурована і оформлена у вигляді гіпертекстових посилань. На цій же сторінці наявні два посилання на інтернет-ресурси.

Сайт Миколаївського державного університету імені В. О. Сухомлинського (<http://mdu.org.ua/cats/view/39>) містить посилання на бібліотеку. На його сторінках подається інформація про історію бібліотеки, її структуру. На сторінці «Інформаційні ресурси» можна знайти перелік традиційних каталогів та картотек бібліотеки, а також баз даних (ймовірно, локального електронного каталогу). У рубриці «На допомогу читачеві» подано зразки

бібліографічних описів (не відповідають вимогам нового стандарту), правила користування фондами бібліотеки та інструкцію для користувачів системи «УФД-Бібліотека».

На сайті бібліотеки Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (<http://in.ndu.edu.ua/ua/library.php>) найцікавіше представлені відомості про музей рідкісної книги та історично цінні видання, які зберігаються у фондах бібліотеки, – це добре організована віртуальна виставка. Не менш цікавими є й інші віртуальні виставки, представлені на сайті.

Бібліотека Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди (<http://library-phdpu.org.ua>) попередню інформацію про свою діяльність широко представляє фотоілюстраціями. Доволі цікавою на сайті є сторінка «Голосування» (рис. 1), запитання якої спрямовані на виявлення тих умов роботи читачів у бібліотеці, які вони вважають важливими. Актуальною формою зворотного зв'язку є форум.

Електронний каталог – АБІС «УФД-Бібліотека» за відомостями, поданими на сайті, ведеться з 2002 р. На сторінці під назвою «Інтелектуальний капітал університету» представлено прес-дайджести – кумулятивні збірники Прес-релізів – відомостей про наукові здобутки всіх кафедр університету. Вони містять бібліографічні списки наукових праць викладачів (монографій, підручників та навчальних посібників, наукових статей, розробок), що вийшли друком у поточному році і зараховані як обов'язковий академічний мінімум викладачів кафедр, а також наукові публікації співробітників відділів ВНЗ, визнані науковою частиною університету. Проаналізувавши сайт, можна говорити про значну бібліографічну, виставкову, творчу роботу бібліотеки.

Сторінки сайту бібліотеки Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (<http://library.pdpu.edu.ua>) складаються із традиційного переліку: «Історія бібліотеки», «Правила користування», «Структура» тощо. Подано інформацію про наявність у бібліотеці електронного каталогу, створюваного на основі ПЗ Unilib, положення про електронний каталог, але веб-каталог не представлено. На сторінці «Ресурси» доволі різноманітний перелік посилань на інформаційні ресурси Інтернету, серед яких є посилання на сайти бібліотек, у тому числі бібліотек вищих навчальних закладів, он-лайн бібліотеки.

На сайті Полтавського державного педагогічного університету імені В. Г. Короленка (<http://www.pdpu.poltava.ua/ua/biblioteka.php>) посилання на бібліотеку представлено добре оформленим лінком. Мови сайту університету – українська та англійська, однак сторінка бібліотеки в англійському варіанті наповнення не має. На сторінці книгозбірні ми відразу потрапляємо на віртуальну виставку нових надходжень та посилання на електронний каталог.

Інформацій про бібліотеку Слов'янського державного педагогічного університету (http://slavdpu.dn.ua/index.php?option=com_content&task=blog-section&id=11&Itemid=33) представлена на сайті університету у вигляді

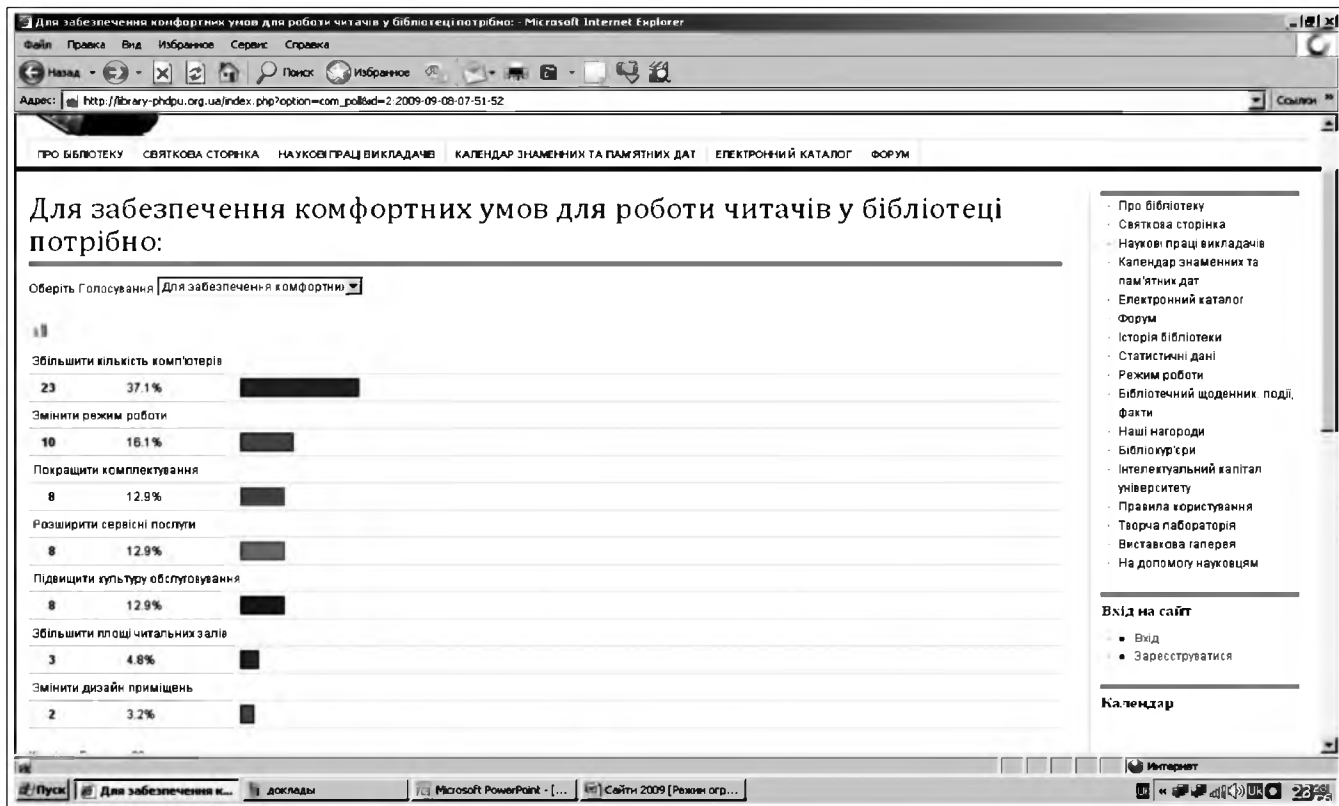

Рис. 1. Сайт бібліотеки Переяслав-Хмельницького державного педагогічного університету імені Григорія Сковороди

тексту. У додатковому меню наявні два посилання на газету «Педагог» та «Вісник університету», повні тексти яких можна завантажити.

Структура меню сайту бібліотеки Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка (www.sspu.sumu.ua) представляє ресурси бібліотеки доволі різнобічно. Попередня інформація як для читачів, так і для бібліотечних фахівців добре структурована. Інтерфейс електронного каталогу («УФД-Бібліотека») має версії українською, російською та англійською мовами. Повні тексти збірників наукових праць у рубриці «Електронні видання» можна завантажити. Веб-навігатор бібліотеки містить велику кількість корисних посилань на інформаційні ресурси в Інтернеті. Лічильник відвідувань та форма зворотного зв'язку на такому добре організованому сайті були б дуже доречними.

Сайт наукової бібліотеки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка (<http://www.library.tnpu.edu.ua>) побудовано доволі функціонально, меню сайту чітко структуроване. Цікава знахідка у дизайні – розділ «Випадкове фото». Це єдиний сайт серед сайтів бібліотек вищих педагогічних закладів України, на якому організована віртуальна довідка, попередня інформація про функціонування якої чітко сформульована. Наявне інтерактивне опитування «Як часто Ви відвідуєте нашу бібліотеку?» із детальним представленням результатів (рис. 2).

Для користувачів локальної мережі університету організована віртуальна бібліотека. Пошук матеріалів у ній здійснюється за електронним каталогом, для можливості перегляду документів у різних форматах пропонується

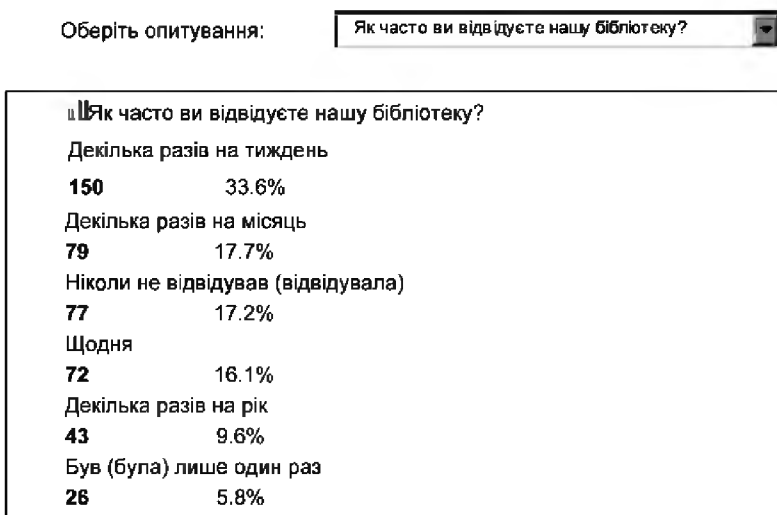

Рис. 2. Сайт наукової бібліотеки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка

встановити спеціальні програми. На сторінці «Нові надходження» списки літератури подано за розділами знань. Широко представлені посилання на електронні ресурси глобальної мережі. На час перегляду сайту на лічильнику відвідувань значилося 53 877 відвідувань. Унікальна інформація представлена про фонд рідкісної книги. Мови сайту – українська, англійська та німецька, однак сторінки книгозбірні ні в англійській, ні в німецькій версії не подаються. Лише сторінка бібліотеки «Електронний каталог» функціонує трьома мовами (українською, російською та англійською) і має досить зручний стандартний пошук.

У структурі сайту Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (http://www.udpu.org.ua/viewpage.php?page_id=77) представлені сторінки, які широко розкривають інформацію про бібліотеку університету та її послуги. На час ознайомлення із сайтом електронний каталог бібліотеки не працював. Ілюстрована віртуальна виставка представлена у форматі pdf. За даними встановленого лічильника відвідувань можна дізнатися про загальну і щоденну кількість відвідувань.

Сторінка бібліотеки Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди (<http://hnpri.edu.ua>) містить лише оглядову інформацію. На сайті Херсонського державного університету (<http://sitebeta.ksu.ks.ua/Default.aspx?tabindex=1&tabid=2&lng=1&Inbox=398&tree=d159.d5>) з головного меню у розділі «Відділи та служби» наявне посилання на сторінку бібліотеки. Бібліотечна сторінка має власне однорівневе меню, в якому представлені підрозділи книгозбірні, новини, загальна інформація. У вигляді списків представлено бібліографічні покажчики, періодичні видання, автореферати, монографії, збірники наукових праць, методичні рекомендації та бюлетені нових надходжень. Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія (<http://www.kgpa.km.ua/?q=biblio>) представляє бібліотеку на своєму сайті лише короткою довідкою.

На жаль, на бібліотечних сторінках трьох останніх університетів не реалізовані можливості, які надають сучасні інтернет-технології, відсутня будь-яка пошукова структура, власне, говорити про інформативність таких сторінок говорити не доводиться.

Сайт бібліотеки Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка (<http://chgpu.cn.ua/lib/>) має такі основні компоненти: новини, електронний каталог, інтернет-ресурси, повні тексти наукового часопису університету, віртуальна книжкова виставка, книгообмін, а також фотовернісаж тощо. У розділі «Для фахівця» підібрано різноманітні матеріали стосовно методичної роботи, інформацію про конференції, статистичні показники, корисні поради у «Методичній скриньці».

Останнім часом було розширено можливості надання доступу до інформації на сайті наукової бібліотеки Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (<http://hklib.ppu.edu.ua>), зокрема, почав функціонувати пошук у повнотекстових базах даних («ІРБІС64»), для кожного виду пошуку у базах даних електронного каталогу розроблено

відеоприкладі. З 2009 р. на сайті функціонує розділ «Питання – відповіді», як форма зворотного зв'язку з читачами бібліотеки.

На цій сторінці кожен користувач, зареєструвавшись, може звернутись із запитанням чи проханням щодо надання бібліотечних послуг. Бібліотека пропонує нову послугу з доставки електронних копій документів. Розділ «Видання бібліотеки» поповнився новими повнотекстовими бібліографічними документами, які були підготовлені книгозбірнею. У розділі «Про бібліотеку» представлено нову фотопрезентацію.

Особливої уваги заслуговує сайт Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського (<http://www.library.edu-ua.net/>). Оновлений інтерфейс сайту головної освітянської книгозбірні країни справляє позитивне враження. Знайдено нові форми представлення різних компонентів меню. Інформація детально структурована. Реалізовано нові проекти, серед яких – «Галузева реферативна база», «Видатні педагоги України та світу», «Моніторинг ЗМІ з питань освіти і науки», «Результати наукової діяльності установ Національної академії педагогічних наук України», «Віртуальна бібліографічна довідка» та інші. Пошук на таких сторінках містить безліч можливостей для звичайних та досвідчених користувачів. Слід відзначити значну роботу бібліотеки з оцифрування рідкісних і цінних видань (оцифровано близько 600 видань). За інформаційним наповненням кожної сторінки бібліотечного сайту вбачається величезна робота всього колективу бібліотеки.

Проведений аналіз веб-сайтів продемонстрував, що бібліотеки вищих навчальних педагогічних закладів України намагаються йти шляхом інновацій, прагнуть заявити про себе в інтегрованому інформаційному середовищі електронних ресурсів, навчаються ефективніше використовувати та управляти інформаційними ресурсами. Бібліотечний сегмент Інтернету стає одним із найбільш інформаційно насичених у мережі. Бібліотеки активно формують змістовну основу всесвітньої глобальної мережі [3].

Література

1. Белов, А. М. Сайт библиотеки вуза: а как у них? / А. М. Белов // Б-ки учеб. заведений. – 2009. – № 31. – С. 6–12.
2. Гусев, В. С. Аналитика веб-сайтов. Использование аналитических инструментов для продвижения в Интернет / В. С. Гусев. – М. : И. Д. Вильямс, 2008. – 176 с.
3. Опарина, О. Д. Веб-сайт в библиотечной технологии / О. Д. Опарина, Е. А. Охезина // Научн. и техн. 6-ки. – 2004. – № 7. – С. 41–45.